

Justitiedepartementet
Ju/2019/01281/L4
SOU 2019:14

Internetstiftelsens remissvar på betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14)

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på samhället. Vi tillhandahåller evenemang och utbildningsinsatser som gör det enklare att förstå och använda internets tjänster och som bidrar till ökad kompetens och fler möten som främjar internetinnovation.

Med våra identitetsfederationer förenklar vi inloggning och höjer säkerheten i identitets- och kontohantering för både användare och leverantörer av olika tjänster inom skola, hälso- och sjukvård. Användaren kan få en och samma inloggning till alla de tjänster som används av organisationen. Tjänsteleverantören får en standardiserad och skalbar lösning. En identitetsfederation är en säker och skalbar lösning för att hantera åtkomst och behörighet till digitala tjänster.

Vi stödjer också branschsamarbeten för att stimulera en god utveckling av standarder och etablering av infrastruktur inom skola, hälso- och sjukvårdssektorn. Vi möjliggör utveckling av öppna standarder som digitaliserar och förenklar skolans administrativa processer.

Internetstiftelsen är tillfrågad remissinstans för remissen av betänkandet "Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation" (SOU 2019:14). **Vi lämnar följande synpunkter, främst inom området e-legitimation (avsnitt 5 och 12) och avsnitten i utredningen som behandlar integritetsaspekter.**

Övergripande synpunkter

Internetstiftelsen ställer sig bakom utredningens förslag om ett enda statligt identitetskort och en statligt utfärdad e-legitimation på den högsta tillitsnivån. Den statligt utfärdade e-legitimationen kommer, i takt med att det föreslagna statliga id-kortet blir den dominerande fysiska id-handlingen, att utgöra ett mycket viktigt komplement till övriga svenska e-legitimationer på åtminstone följande sätt:

- Användarna kommer att ha ett reservalternativ som finns på en armlängds avstånd oavsett var användaren befinner sig.
- Uppvisande av den statliga e-legitimationen i samband med utfärdande av andra e-legitimationer innebär en ökad säkerhet för de andra e-legitimationerna.
- Den statliga e-legitimationen blir ett naturligt alternativ på jobbet, både internt om så krävs och externt gentemot förlitande parter, för att identifiera vem det är som använder e-legitimationen.
- Rätten att kunna identifiera sig i utländska tjänster, på den högsta tillitsnivån enligt EU:s eIDAS-förordning (eller motsvarande), kommer att vara viktigt framöver och i den frågan är det bra att staten tar ett grundläggande ansvar.

Vi instämmer med utredningens förslag om att det är personer med svenska personnummer som har fyllt 13 år som ska kunna skaffa den statliga e-legitimationen. Utredningens förslag och direktiv täcker dock inte in allas behov av att kunna identifiera sig digitalt. **Vi lämnar därför följande rekommendationer** till ytterligare åtgärder:

- Staten bör, i den takt och i den omfattning det är möjligt, ställa tillgänglighetskrav på e-legitimationer så att personer med olika tillgänglighetsbehov inkluderas i tillräckligt många e-legitimationslösningar.
- Statliga inloggningsmetoder på lägre tillitsnivå behöver tas fram för nyanlända utan giltiga identitetshandlingar innan de har fått svenskt personnummer.
- Barn under 13 år ska också ges rätten att kunna identifiera sig digitalt, exempelvis i förhållande till skolan, att genomföra köp för veckopengen, och för att utesluta att äldre kommer in på sajter som riktar sig endast till barn. Staten bör därför som ett första steg följa och vid behov uppmuntra marknaden, skolan och föräldrarna att lösa barns behov av att kunna identifiera sig digitalt.

Detaljerade synpunkter

Vi ställer oss bakom förslaget i avsnitt 9.4 om att Polismyndigheten ska utfärda det statliga id-kortet och det statliga e-legitimationsalternativet. I samband med införandet av detta **rekommenderar vi** Polismyndigheten att i bred samverkan med många samhällsaktörer, föra ut budskap om vikten av att över tid skaffa det nya id-kortet. Risken är annars att införandet kommer att gå för långsamt i förhållande till behovet på samhällsnivå.

Vi ställer oss bakom utredningens väl avvägda förslag i avsnitt 10.2.7 om undantag kopplat till kravet på personlig inställelse för att inkludera personer som inte kan skaffa e-legitimation på annat sätt på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller hög ålder.

Vi vill dessutom föra fram, i tillägg till utredningens förslag, vikten av att samhällets aktörer arbetar vidare med att utveckla fullmaktshantering kopplat till sina digitala tjänster eftersom det kommer att finnas grupper som trots möjligheten till e-legitimation ändå inte själva bör eller kan använda e-legitimationen.

Vi ställer oss bakom utredningens förslag i avsnitt 12.9 om att den statliga e-legitimationen även ska innehålla en förmåga till elektronisk underskrift, eftersom inte alla digitala tjänster inom överskådlig tid kommer att ha tillgång till egen underskriftstjänst.

Vi anser att målet bör vara att e-legitimationen ska fungera att använda brett i samhället. Utöver utredningens slutsatser, särskilt avsnitt 12.13 i betänkandet, **anser vi därför att** åtminstone följande krävs för att uppnå målet:

- Enkla villkor. Villkoren för förlitande parter ska var enkla att förstå och acceptera och gärna reglerade så att ingen betungande avtalsreglering tillkommer.
- Kostnadsfri användning. Användningen bör vara kostnadsfri både för användarna och för förlitande parter i både offentlig och privat sektor. På det sättet undviks kostsam administration och e-legitimationen når lättare ut. Den konkurrenssnedvridning detta skulle riskera att medföra vägs gott och väl upp av att majoriteten av användarna kommer att välja andra e-legitimationer som är enklare att använda.
- Standardiserad intygsutgivning. Att Polisen i egenskap av e-legitimationsutfärdare deltar med sin kommande identitetsintygsfunktion i myndigheten DIGG:s identitetsfederation, Sweden Connect, för såväl inhemska som utländska transaktioner. Detta kräver dels att Sweden Connect är öppen även för privata förlitande parter i Sverige, dels att Polisen både som e-legitimationsutfärdare och identitetsintygsfunktion följer DIGG:s specifikationer, vilket bidrar till en robust svensk digital infrastruktur. Sweden Connect passar väl ihop med de identitets- och behörighetsfederationer Internetstiftelsen är federationsoperatör för.
- Valbart i internetbanken. För att nå ett brett förlitande i samhället krävs en särskild dialog, mellan staten och privata aktörer som erbjuder viktiga tjänster där e-legitimation krävs för åtkomst, om vikten av att inkludera den statliga e-legitimationen som valbart alternativ vid inloggning och e-underskrift inte bara hos offentliga myndigheter utan även i internetbanker och i andra samhällsviktiga tjänster i privat sektor.

Integritetsaspekter

Utredningen föreslår att det i ett lagringsmedium på det statliga id-kortet ska finnas fingeravtryck och ansiktsbild. Fingeravtrycken och ansiktsbilderna ska kunna kontrolleras både vid ansökan om och utlämnande av ett nytt id-kort eller pass. Kontroll ska även kunna göras i samband med resa till eller från Sverige.

Eftersom det statliga id-kortet i det närmaste blir obligatoriskt så innebär det att en stor mängd id-kort med känsliga personuppgifter kommer finnas ute i samhället. Det bör därför ställas höga krav på säkerheten i id-korten, detta så att till exempel inte oseriösa eller brottsliga aktörer kan komma åt denna känsliga information från id-korten eller från de register i vilka dessa uppgifter behandlas. På sidan 284 beskriver utredningen kort vilka tekniska säkerhetsåtgärder som idag har vidtagits avseende fingeravtrycken som lagras i pass. **Internetstiftelsen har dock inte i utredningen kunnat utläsa** vilka tekniska säkerhetsåtgärder som ska krävas för att skydda informationen på id-korten från att exempelvis avläsas av obehöriga aktörer. Internetstiftelsen anser att frågan om den tekniska säkerheten kring informationen som lagras i id-korten inte är tillräckligt belyst och efterfrågar vidare utredning.

Internetstiftelsen skulle även vilja se en utförligare utredning av informationssäkerhetsaspekterna för de register och system där de känsliga personuppgifterna behandlas. Om detta inte inryms i utredningens direktiv så vill Internetstiftelsen ändå belysa vikten av att den känsliga informationen och personuppgifterna behandlas med höga krav på informationssäkerhet inte bara på de fysiska id-handlingarna utan även i de system och register där uppgifterna finns.

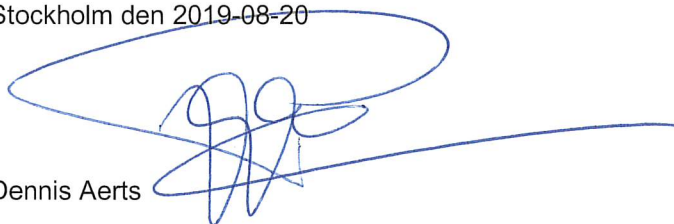
Det pågår även ett arbete inom Justitiedepartementet med att se över behandlingen av personuppgifter inom passverksamheten. Som utredningen konstaterar i avsnitt 10.3.1 kan dessa två parallella utredningar innebära att om både Justitiedepartementets och denna utrednings förslag genomförs, kommer Polismyndigheten och de andra passmyndigheterna att få tillämpa olika bestämmelser om behandling av personuppgifter i två mycket närliggande verksamheter. Om bestämmelserna liknar varandra kommer det sannolikt inte att innebära några svårigheter. Men om bestämmelserna inte är liknande eller i värsta fall är motstridiga kan detta leda till svårigheter för de tillämpande myndigheterna vilket i sin tur kan leda till negativa konsekvenser för enskildas personliga integritet. **Det är enligt Internetstiftelsen viktigt** att lagstiftaren bevakar båda dessa fortsatta lagstiftningsarbeten och undviker otydlighet eller motstridighet i regleringarna av id-korts- och passregistren.

Internetstiftelsen vill också även informera om att det i dagsläget finns risk för att information om var och när en e-legitimation används sparas i för stor utsträckning hos olika e-legitimationsutfärdares identitetsintygfunktion. Därför är det av särskild betydelse att den informationen gallras så snart det är möjligt och lämpligt vid användning av den föreslagna statliga e-legitimationen och att detta utgör ett gott exempel för andra e-legitimationsutfärdare.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis **välkomnar Internetstiftelsen** förslagen i utredningen. **Vi vill dock särskilt betona** vikten av att såväl lagstiftaren som berörda myndigheter värnar om den personliga integriteten samt ställer krav på mycket god informationssäkerhet avseende de statliga id-korten, e-legitimationerna och vid personuppgiftbehandlingen som sker i samband med dessa. **Internetstiftelsen** har i detta remissvar även **lämnat ytterligare förslag** med målet att alla ska kunna identifiera sig digitalt på ett säkert sätt. Vi hoppas att dessa förslag är det fortsatta utrednings- och lagstiftningsarbetet till hjälp.

Stockholm den 2019-08-20

Dennis Aerts

VD, Internetstiftelsen